

Testo digitalizzato da www.torah.it nel 2010
Tutti i diritti sulla digitalizzazione riservati

Testo sacro.
Stampare solo per conservarlo.

Eliminare esclusivamente in ghenizà

IL PENTATEUCO

VOLGARIZZATO E COMMENTATO

DA

SAMUEL DAVID LUZZATTO

PADOVA
1874

29
PARASHAT EMOR

Torah.it

(א) וְלֹא־חֹתֵן הַבְּתוּלָה הַקְּרוּבָה אֵלָיו אֲשֶׁר
 לֹא־הִיְתָה לְאִישׁ לֶהָ יִטְמָא: (ב) לֹא יִטְמָא
 בַּעַל בְּעַמּוֹ לְהַחֲלוֹ: (ג) לֹא־יִקְרַחַהּ קְרַחַהּ
 בְּרֵאשִׁים וּפְאֵת זָקָנָם לֹא יִגְלַחוּ וּבְבָשָׂרָם לֹא
 יִשְׂרְטוּ שְׂרָטָת: (ד) קְדָשִׁים יִהְיוּ לֵאלֹהֵיהֶם
 וְלֹא יַחֲלִלוּ שֵׁם אֱלֹהֵיהֶם כִּי אֶת־אֲשֵׁי יְהוָה
 לֶחֶם אֱלֹהֵיהֶם הֵם מִקְרִיבִים וְהָיוּ קְדָשִׁים: (ה)

LEVITICO XXI

e per suo figlio, e per sua figlia, e per suo fratello. (3) Come pure per sua sorella vergine, vicina a lui [vivente nella casa paterna], non passata a marito; per quella si renderà impuro. (4) Non deve (però mai) rendersi impuro il capo del suo ceto [vedi v. 10], locchè lo profanerebbe. (5) Non si faranno [i sacerdoti] pelamento nel capo [non debbono strapparsi i capelli per la morte di chicchessia], nè si raderanno l'estremità della barba, nè si faranno alcuna incisione nel corpo. (6) Santi essere debbono al loro Dio, onde non disonorare il nome del loro Dio; perocchè essi presentano i sacrifici da ardersi al Signore, il pane dell'Iddio loro, e debbono quindi esser santi. (7) Non prenderanno donna (stata già) meretrice, o viziata,

בתולה ועמיו יקח אשה (רש"י) כי לפי הפשט נריך שתהיה כהנת. (ג) אשר לא
 דירתה לאיש: שאם היא בעולה וסתמא יש לא בנים והם יעסקו בקבורתה, והתורה
 לא דברה אלא בטהרה, כי רוב הבעולות יש להן בנים; ואם אין לה בנים אולי יעמא
 לה בעלה כמות מורה, או ישכור קברים. (ד) בעל בעמיו: הכהן הגדול (אכילוס
 ורש"י). (ה) דללה: לדעת רש"י שצ"ע שאינה מפורסמת כזונה, ולדעת אה"מ אפי'

(*) יקראו קרי.

לְהָיוֹת לִי: (ב) וְאִישׁ אִוְ-אִשָּׁה כִּי־יְהִיָּה בָהֶם
 אֹב אוֹ יִדְעֵנִי מוֹת יוֹמָתוֹ בְּאֶבֶן יִרְגְּמוּ אֹתָם
 דְּמֵיהֶם בָּם: פ פ פ

כא

לֹא (א) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אֹמַר אֶל־
 הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אַהֲרֹן וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם לִנְפֹשׁ
 לֹא־יִטְמָא בְּעַמּוֹ: (ב) כִּי אִם־לִישְׂאֹרוֹ הַקָּרֹב
 אֵלָיו לְאָמוֹ וּלְאָבִיו וּלְבָנוֹ וּלְבָתוֹ וּלְאֶחָיו:

LEVITICO XX-XXI

chè siate miei. (27) E uomo, o donna, che abbia in sè [cioè pretenda avere] Ov, o Iddeoni, si faranno morire, saranno lapidati, la colpa della loro morte è in essi.

XXI

(1) Il Signore disse a Mosè: Di' quanto segue ai sacerdoti figli d'Aronne: Non deve rendersi impuro per alcun morto, nessuno del suo ceto [cioè nessuno che sia della discendenza d'Aronne, ha da toccare un morto, nè stare in casa, ove sia un morto]. (2) Tranne per chi è sua carne [suo stretto congiunto, e suol vivere] vicino a lui: per sua madre (cioè), e per suo padre, (א) לנפש לא יטמא בעמיו: איש נעם הכהנים לא יעמא לכנס אדם, כחו

אִשָּׁה זְנָה וְהִלָּלָה לֹא יִקְחוּ וְאִשָּׁה גְרוּשָׁה
 מֵאִישָׁה לֹא יִקְחוּ כִּי־קֹדֶשׁ הוּא לַאֱלֹהִיוֹ
 (ה) וְלִקְדָּשָׁתוֹ כִּי־אֶת־לֶחֶם אֱלֹהֶיךָ הוּא מִקְרִיב
 קֹדֶשׁ יִהְיֶה־לָּךְ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי יְהוָה מִקְדָּשְׁכֶם:

אנוסה. ואשה גרושה מאישה: דע כי מה שהביא רמב"ן בהקדמתו אור לכתיבה: התפוח נאכל מראובן, איכנו מדרך לה"ק ורעותיה, אבל כשהמדבר יודע מי הוא האוכל יאמר ראובן אכל את התפוח, ואם לא ידע מי הוא האוכל אז יאמר התפוח נאכל (בזנין מורה על קבלת הפעולה) צלי זכרון הפועל, ולפיכך הבנינים המורים על קבלת הפעולה נקראים בזנין שלא כזכר שם פועלו, כי המדקדקים הקדמונים יודעים היו שאין דרך לה"ק ורעותיה להזכיר הפועל בצלצלטיך, ויודעים היו שאם יאמר אדם (כרם מוד ז' ק') אהוב מומי מואד, יהיה המובן מדבריו: אהוב יותר מומי מואד, ולא יובן כלל שהוא תניב לי מואד. אך ידוע כי מלת מן כאמרת על הסבה הגורמת כמו ומשתא נביאים איבה ד' י"ג, ועל הדרך הזה אמרו ולא יכרת כל בשר עוד מומי המצול (בראשית ט' י"א) והכוונה מפני מי המצול. ועל הדרך הזה אמרו ככלנו מן היין (ישעיה כ"ז ז') והכוונה בסבת היין, לא שהיין הוא הפועל. והראיה מה שכתוב אחריו תבו מן השכר, שבהכרח פירושו בסבת השכר, כי תבו איכנו באסיף, וכן נקשת אסרו (שם כ"ב ג') ענינו שהם כמו אסורים מפקד הקשת, לא שהקשת אוסרת אותם, כי הקשת תכה ותהרוג, ולא תאסור. וגעזעניום באולרו (עמוד 803), הביא שני המקראות האלה מיטעיה להוכיח מניאות האצלחטיף אחר הכאסיף, ואיכו אלא טעות. ועוד הביא לראיה כגבור מתרונן מיינן (תהלים ע"ח ס"ה) שהוא מופרש שהיין התגבר עליו (vietus a vino), ואף אם יוכח כדבריו ששרש רון בא כאן להוראת ההתגברות כמו בלשון ערבי, לא יתכן לשום צלל הלשון ולשום אדם אשר אזכו תבין הדבור העברי, להבין מולות מתרונן מיינן שהיין התגבר עליו, אבל בהסך ראוי להבין: כגבור המתגבר יותר מן היין, כלומר המתגבר על היין. ועוד הביא הפסוק הכ"ל עת נשברת מיימים במעמקי מים (יחזקאל כ"ו ל"ד), ואות הוא שהוא מקרא קשה, אבל מכל מקום רחוק הוא עד מואד שיאמר שהים שבר את העיר, והנה למעלה (פסוק כ"ו) כי רוח הקדים שבר אותה בלב ימים, לא שהימים שברו אותה; ועוד מה שעם לומר שנשברה מיימים במעמקי מים? לכך אמר אז כי המקרא הזה סתום ואין למדין מומנו. עוד מנאכנו כמו תללים שוכני קבר אשר לא זכרתי עוד והוזה

come pure una donna ripudiata dal marito non prenderanno; poichè santo egli è al suo Iddio. (8) E tu lo riguarderai siccome sacro, perocchè egli presenta il pane dell' Iddio tuo; egli dev' esserti sacro, poichè santo sono io, il Signore, santificator

מייך כגזרו (תהלים ס"ד ו'), אך אין הכוונה כלל שידך גורה אותם e che dalla tua man furono troneati). אבל יגיד עליו רעו (שם ל"א כ"ג) כגזרתי מנגד עיניך, וכן כי כגזר מוארץ חיים (ישעיה כ"ג ח'), כי כגזר מבית ה' (דברי הימים ב' כ"ו ב"א), כלם עבנין הפרשה וריחוק, ומי"ם מייך היא כמי"ם מנגד עיניך ומוארץ חיים וובית ה', והוראתה על המקום אשר מומנו יהיה הריחוק, והכוונה כתרנוס רמב"ן וכפירוש ר' יואל ברי"ל שלא ירגשו מכותיך וידך החזקה, או כפירוש געזעניום שם רחוקים מעזרתך, וקרוז לזה תרגם הארמי מואפי שכיכתך אתפלגון. דע כי גזר, גזר וגרש אקים הם, ומנאכנו (יונה ב' ה') כגראתי מנגד עיניך בשי"ן, וכן כאן גרושה מאישה, אין מי"ם קושרת הפעול עם הפועל, אבל היא להורות על המקום אשר מומנו יהיה הריחוק, כלומר אשה מופרשת וריחוקה מאישה. עוד מנאכנו הנשכמים מני רגל (איוב כ"ד ד'), אך לא הרגל היא השוכמת, אבל הכוונה כפירוש ראב"ע שם נשכמים מפני הרגל, מרוב שדרכו בהם בני אדם, כלומר התקל יתר ויבש וידרכו בו בני אדם, עד שלא יודע מקומו. ואומנם מנאכנו מה' מנעדי גבר כוככו (תהלים ל"ז כ"ג), כתבו מרועה אחד (קהלת י"ב י"א), ומנאכנו בלשון ארמית בדניאל ועזרא וני שים טעם, עד מני טעמו יתשם; וכראה לי כי כל אלו הם דרך צדד וגדולה, ולא היתה הכוונה המדברים במקראות האלה להבחין בשם הקשור במי"ם צנינת פועל מושג, ואין הכוונה ממש ליור שהמלך ישים דת והקק, ושהאל יכוין מנעדי גבר, אבל כוונת המדברים גומר כי מלפניו ינא הדבר, על דרך מה' ינא הדבר (בראשית כ"ד כ'). ומלפניך משפטי ינא (תהלים י"ז ב'), ינא דבר מלכית מלפניו (אסתר א' י"ט), מן קדמי שים טעם (דניאל ו' כ"ז); ולעולם כי שאין הכוונה לדבר דרך גדולה וכבוד לא יתכן בלה"ק לקשור הפעול עם הפועל במי"ם, ועיין למועה על והארץ תעזב ומהם (כ"ו מ"ג), כל חרם אשר יחרם מן האדם (כ"ז כ"ט). והואיל ונא לידנו פסוק מה' מנעדי גבר כוככו אחיה דעתי בו, כי לדעתי ענינו פשוט מואד, והמפרשים הלכו בדרך רחוקה. והנה אחשוב שהמקרא הזה ענינו מה מושג למה שכתוב במשלי (ט"ז ט') לב אדם יתשב דרכו וה' יכין נעדי, מה שכתוב כאן ודרכו יספן הוא כנגד לב אדם יתשב דרכו, ולא חסרה הנ"ל כדעת ראב"ע, אבל הכוונה שהאדם הוא צלל בקירה ורזון, והוא התבן ובית דרכו וותשג בלבו מה שיעשה, אבל השלמת המעשה איכנה תלויה בדרך, ולכן בדי שויים, כי מה' מנעדי גבר כוככו, ואם לא יישר בעיני האלמים הדרך אשר הוא הולך,

(ט) ובת איש כהן כי תחל לזנות את-אביה היא מחללת באיש תשרף: ס (י) והכהן הגדול מאחיו אשר יוצק על-ראשו שמן המשחה ומלא את-ידו ללבש את-הבגדים את-ראשו לא יפרע ובגדיו לא יפרם: (יא) ועל כל-נפשית מת לא יבא לאביו ולאמו לא יטמא: (יב) ומן-המקדש לא יצא ולא יחלל את מקדש אלהיו כי נזר שמן משחת אלהיו עליו אני יהוה: (יג) והוא אשה בבתוליה

LEVITICO XXI

vostro. (9) E la figlia d'un sacerdote, la quale si disonori col fornicare, disonora suo padre, dev'essere abbruciata. (10) Il sacerdote poi superiore ai suoi fratelli, quegli, sul cui capo sarà stato versato l'olio d'unzione, ed il quale sarà stato installato a indossare gl'indumenti [esclusivi del sommo sacerdote]; non si scapigliera il capo, nè si sdrucirà le vesti [non farà alcun atto di lutto]. (11) Nè si recherà presso alcuna persona morta; nè si renderà impuro (nemmeno) per suo padre, o per sua madre. (12) E dal tempio non uscirà, altrimenti disonorerebbe il tempio del suo Iddio; perocchè egli ha sopra di sè il diadema dell'olio d'unzione del suo Iddio. Sono io, il Signore. (13) Il medesimo prenderà in moglie una donna nella sua ver-

אז לא יבאו מנעדיו, ולא יוכל להשלים דרכו ולהקים ענתו. (ט) כי תחל: אולי

(*) קמן ב"ק.

יקח: (יד) אלמנה וגרושה וחללה זנה את-אלה לא יקח כי אם-בתולה מעמיו יקח אשה: (טו) ולא יחלל זרעו בעמיו כי אני יהוה מקדשו: ס שני (טז) וידבר יהוה אל-משה לאמר: (יז) דבר אל-אהרן לאמר איש מזרעך לדרתם אשר יהיה בו מום לא יקרב להקריב לחם אלהיו: (יח) כי כל-איש אשר-בו מום לא יקרב איש עול או פסח או חרם או שרוע: (יט) או איש אשר-יהיה בו שבר רגל או שבר יד: (כ) או רגבן או-

LEVITICO XXI

ginità. (14) Vedova, o ripudiata, viziata, o meretrice — queste non prenderà; ma prenderà in moglie una vergine del suo ceto. (15) Altrimenti renderebbe la sua prole profanata tra 'l suo ceto [decaduta dal rango sacerdotale]; poichè io, il Signore, l'ho dichiarato santo. (16) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (17) Parla ad Aronne con dire: Alcuno della tua discendenza, (e ciò) per tutte l'età avvenire, il quale abbia qualche difetto, non deve avvicinarsi a presentare il pane del suo Iddio. (18) Chiunque (dico) abbia un difetto, non deve avvicinarsi: un cieco, o uno zoppo, o chi abbia il naso schiacciato, o qualche parte troppo lunga. (19) O uno che abbia un piede rotto, o un braccio rotto. (20) O un gobbo, o uno

חלל מין קלל, וכן כל דבר חול לשון קל הפך ככבד. (ב) תבלול: מנו/מגול/מזויס

מִקְדָּשִׁים: (כד) וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן וְאֶל-בָּנָיו וְאֶל-כָּל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: פ

כב

(א) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: (ב) דַּבֵּר אֶל-אַהֲרֹן וְאֶל-בָּנָיו וַיִּנְזְרוּ מִקְדָּשֵׁי בְנֵי-יִשְׂרָאֵל וְלֹא יַחֲלִלוּ אֶת-שֵׁם קְדֹשִׁי אֲשֶׁר הֵם מִקְדָּשִׁים לִי אֲנִי יְהוָה: (ג) אָמַר אֲלֵהֶם לְדֹרֹתֵיכֶם כָּל-אִישׁ וְאִשְׁר־יִקְרַב מִכָּל-זֶרְעֵכֶם אֶל-הַקְּדָשִׁים אֲשֶׁר יִקְדִּישׁוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל

LEVITICO XXI-XXII

che le ho dichiarate sacre. (24) Mosè parlò [espose tutto ciò] ad Aronne e ai figli suoi, e a tutt' i figli d' Israel.

XXII

(1) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (2) Parla ad Aronne ed a' figli suoi, onde usino i dovuti riguardi colle cose sacre dei figli d' Israel, (le cose cioè) ch' essi consacrano a me; altrimenti disonorerebbero il santo mio nome. Sono io, il Signore. (3) Di' loro; Per tutte l'età avvenire, chiunque della vostra discendenza si avvicini alle cose sacre, dai figli d' Israel consacrate al Signore, avendo addosso qualche sua

דָּק או תבלל בעינו או גרב או ילפת או מרוח אשך: (כא) כל-איש אשר-בו מום מורע אהרן הכהן לא יגש להקריב את-אשׁי יהוה מום בו את לחם אלהיו לא יגש להקריב: (כב) לחם אלהיו מקדשי הקדשים ומן-הקדשים יאכל: (כג) אך אל-הפרכת לא יבא ואל-המזבח לא יגש כי-מום בו ולא יחלל את-מקדשי כי אני יהוה

LEVITICO XXI

smunto, o cisposo, o rognoso, o erpetico, o ernioso. (21) Chiunque della discendenza d'Aronne il sacerdote abbia alcun difetto, non si accosterà a presentare i sacrifici da ardersi al Signore: egli ha un' imperfezione: egli non deve accostarsi a presentare il pane del suo Iddio. (22) Potrà (bensì) mangiare del pane del suo Iddio, (cioè) delle cose santissime, e delle (altre) cose sacre. (23) Però non deve andare alla portiera, nè accostarsi all' altare, poichè ha un' imperfezione; altrimenti profanerebbe le cose a me sacre, poichè sono io, il Signore,

חילוי או תלון שם שרץ רר נשרו, וכן כאן עינו מורידה ריר. מרוח אשך: עין רוח וקרקס, כן תרגם רבינו בעדיה, ולדעת אחרים ולדעת אחרים מלשון מרוח (ומקדו על השקין), ואשך כתיב לנינים, ולפירוש זה הסכים גי' ואומר שזו הוראה מלת אשך גם בסורית, ושואל משרש שכה, שבלשון כושי עכינו 'indicare ונקראו כן על שם שמעידים על הזכרות, וכן ברומי testis.

לְטִמְאַה־בָּהּ אֲנִי יְהוָה: (ט) וְשָׁמְרוּ אֶת־
 מִשְׁמֵרֹתַי וְלֹא־יִשְׂאוּ עָלָיו חֵטָא וּמָתוּ בּוֹ כִּי
 יִחַלְּלוּהוּ אֲנִי יְהוָה מִקְדָּשִׁים: (י) וְכָל־זָר לֹא־
 יֵאָכֵל קֹדֶשׁ תּוֹשֵׁב בְּהֵן וְשֹׁבֵר לֹא־יֵאָכֵל
 קֹדֶשׁ: (יא) וּבְהֵן כִּי־יִקְנֶה נֶפֶשׁ קִנְיָן בְּסָפוֹ הוּא
 יֵאָכֵל בּוֹ וַיֵּלֶד בֵּיתוֹ הֵם יֵאָכְלוּ בְּלַחְמוֹ:
 (יב) וּבַת־כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר הִוא
 בְּתְרוּמַת הַקֹּדְשִׁים לֹא תֵאָכֵל: (יג) וּבַת־כֹּהֵן

LEVITICO XXII

nato, non mangerà; locchè lo renderebbe impuro. Sono io, il Signore. (9) Osserveranno le mie prescrizioni, onde non abbiano ad incorrere in peccato per quelle [cioè per le cose sacre], e ne abbiano a morire profanandole. Sono io, il Signore, che le ho dichiarate sante. (10) Ed alcun estraneo non deve mangiar cosa sacra; l'avventiccio stabilitosi presso un sacerdote, come pure il mercenario (del sacerdote) non mangerà cosa sacra. (11) Quando però un sacerdote faccia acquisto d'un individuo, [cioè d'uno schiavo non Israelita] comprato col suo danaro, quegli potrà mangiarne; ed ogni (schiavo) nato in casa sua potrà mangiare del suo pane [anche di cose sacre]. (12) Quando la figlia d'un sacerdote divenga moglie d'uomo estraneo [non sacerdote], essa non potrà mangiare dei sacri tributi. (13) Ma quando la figlia d'un sacerdote sia

(ט) ולא ישאו עליו: על הקדש שאכל (והוא נזכר למעלה בסוף ז' ואחר יאכל

ען הקדשים כי לחמו הוא). ומתו בו: במטא. כי יחללוהו: הקדש. (יא) אשף כהן אוכלת בתרומה ולא נזכרה בתורה, ולמדו אותה ען קנין כספו ולדעתו הנקטת

לַיהוָה וְטִמְאַתּוֹ עָלָיו וּנְכַרְתָּהּ הַנֶּפֶשׁ הַהוּא
 מִלִּפְנֵי אֲנִי יְהוָה: (ה) אִישׁ אִישׁ מִזְרַע אֶהְרֹן
 וְהוּא צָרוּעַ אוֹ זָב בַּקֹּדְשִׁים לֹא יֵאָכֵל עַד אֲשֶׁר
 יִטְהַר וְהִנְגַּע בְּכָל־טִמְאַ־נֶפֶשׁ אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר־
 תֵּצֵא מִמֶּנּוּ שִׁכְבַּת־זָרַע: (ה) אוֹ־אִישׁ אֲשֶׁר
 יִגַּע בְּכָל־שֵׂרֶץ אֲשֶׁר יִטְמָא־לוֹ אוֹ בְּאָדָם
 אֲשֶׁר יִטְמָא־לוֹ לְכָל טִמְאַתּוֹ: (ו) נֶפֶשׁ אֲשֶׁר
 תִּגְעֶבּוּ וְטִמְאַה עַד־הָעֶרֶב וְלֹא יֵאָכֵל מִן־
 הַקֹּדְשִׁים כִּי אִם־רָחֵץ בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם: (ז) וּכְאִ
 הַשֶּׁמֶשׁ וְטָהַר וְאַחַר יֵאָכֵל מִן־הַקֹּדְשִׁים כִּי
 לַחְמוֹ הוּא: (ח) נִבְלָה וְטִרְפָּה לֹא יֵאָכֵל

LEVITICO XXII

impurità; quell'individuo andrà estinto dal mio cospetto. Sono io, il Signore. (4) Alcuno della progenie d'Aronne, il quale sia lebbroso, o blenorreato, non deve mangiare delle cose sacre, sinchè (non) sia puro; come pure chi abbia toccato qualsiasi (individuo) impuro per un morto; o alcuno cui sia uscita effusione di seme; (5) O alcuno che abbia toccato qualche brulicante, dal quale potesse contrarre impurità, o qualche persona da cui potesse contrarre impurità, per qualunque sia sua immondezza. (6) Chi avrà toccato uno di questi, sarà impuro sino a notte, e non mangerà delle cose sacre, senz'essersi bagnato il corpo nell'acqua. (7) Tramontato che sia il sole, sarà puro; indi potrà mangiare delle cose sacre, poichè egli è questo il suo pane. (8) Animale morto da sè, o sbra-

כִּי תִהְיֶה אִלְמָנָה וּגְרוּשָׁה וְזָרַע אֵין לָהּ
 וְשָׁבָה אֶל-בֵּית אָבִיהָ כַּנְּעוּרֶיהָ מִלֶּחֶם אָבִיהָ
 תֹאכַל וּכְלֶזֶר לֹא-יֹאכַל בּוֹ: (יד) וְאִישׁ כִּי-
 יֹאכַל קֹדֶשׁ בְּשִׁגְגָה וַיִּסַּף חֲמִשִּׁיתוֹ עָלָיו וְנָתַן
 לַכֹּהֵן אֶת-הַקֹּדֶשׁ: (טו) וְלֹא-יִחַלְלוּ אֶת-קֹדְשֵׁי
 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת אֲשֶׁר-יְרִימוּ לַיהוָה: (טז) וְהִשְׂיֵאוּ
 אוֹתָם עֲנוֹן אֲשָׁמָה בְּאֹכְלֵם אֶת-קֹדְשֵׁיהֶם כִּי
 אֲנִי יְהוָה מִקְדָּשָׁם: פ שְׁלִישִׁי (יז) וַיְדַבֵּר

LEVITICO XXII

vedova o ripudiata, e non abbia prole, e ritorni nella casa paterna, come nella sua fanciullezza; potrà mangiare del pane di suo padre, ma alcun estraneo non ne mangerà. (14) Quando poi taluno mangi cosa sacra per errore, risarcirà il sacerdote della cosa sacra, colla sopraggiunta del quinto. (15) Non profanino (i sacerdoti) le cose sacre dei figli d'Israel, (le cose cioè) che tributeranno al Signore [vale a dire non le lascino mangiare da chi non è sacerdote]. (16) Altrimenti farebbero loro portare una grave colpa, mangiando essi [non sacerdoti] le loro cose sacre; poichè sono io, il Signore, che le ho dichiarate sante. (17) Ed il Signore parlò a Mosè con dire:

ככללת זוכר. (טז) ולא יחללו (הכהנים) את קדשי בני ישראל: יכהנו בקדשים מכהנו כבוד ומורא, ויודיעו לכל הנוגע בהם כי קדש הם, כדי שלא יכזל בהם זר לאכלם בשגגה, ואל יכהנו בהם דרך חול באופן שכל הפסח יאכל מהם, שאם יעשו כן ישיאו את בני ישראל עון אשמה, כלו הרי הכהנים הם הנותנים את הורים האוכלים קדש בשגגה. (טז) והשיאו אותם עון אשמה: הכהנים ישיאו את בני

יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: (יח) דַּבֵּר אֶל-אֶהֱרֹן
 וְאֶל-בָּנָיו וְאֶל כָּל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם
 אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן-הַגֵּר בְּיִשְׂרָאֵל
 אֲשֶׁר יִקְרִיב קָרְבָּנוֹ לְכָל-גְּדֻרֵיהֶם וּלְכָל-
 גְּדוּבוֹתָם אֲשֶׁר-יִקְרִיבוּ לַיהוָה לַעֲלֹה: (יט)
 לְרִצּוֹנְכֶם תָּמִים זָכָר בְּבָקָר בְּכַשְׂבִּים וּבְעִזִּים:
 כ) כָּל אֲשֶׁר-בּוֹ מוֹם לֹא תִקְרִיבוּ כִּי-לֹא
 לְרִצּוֹן יִהְיֶה לָכֶם: (כא) וְאִישׁ כִּי-יִקְרִיב זֶבַח-
 שְׁלָמִים לַיהוָה לְפֶלֶא-נֶדֶר אוֹ לְנִדְבָה בְּבָקָר
 אוֹ בְעִזִּים תָּמִים יִהְיֶה לְרִצּוֹן כָּל-מוֹם לֹא

LEVITICO XXII

(18) Parla ad Aronne e ai figli suoi, ed a tutt' i figli d'Israel, e di' loro: Quando alcuno della casa d'Israel, o dei forestieri dimoranti in Israel, voglia presentare un suo sacrificio, cioè qualsiasi suo voto, o qualsiasi offerta, che si possa offrire al Signore in olocausto; (19) Debb'essere tale, che vi venga accettato; (cioè) immacolato, maschio, della specie bovina, pecorina, o caprina. (20) Non presenterete alcun animale che abbia qualche difetto, poichè non sarebbe di gradimento (a Dio) per voi [a vostro vantaggio]. (21) Così pure quand' uno offra al Signore un sacrificio di contentezza, avendo fatto un voto o per offerta, del grosso o del minuto bestiame; debb'essere immacolato, in guisa da essere gradito; non deve

ישראל עון אשמה אם יאכילום קדש. (יט) לרצונכם: תקריבו לרצונכם בני ישראל

תִּקְרִיבוּ אֶת־לֶחֶם אֱלֹהֵיכֶם מִכָּל־אֵלֶּה כִּי
 מִשְׁחַתֶּם בָּהֶם מוֹם כָּס לֹא יֵרָצוּ לָכֶם: פ
 (כו) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: (כז) יִשׁוּר
 אוֹ־כֶשֶׁב אוֹ־עֵז כִּי יוֹלֵד וְהָיָה שִׁבְעַת יָמִים
 תַּחַת אִמּוֹ וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וְהִלָּאָה יִרְצָה
 לִקְרִבָּן אִשָּׁה לַיהוָה: (כח) וַיִּשׁוּר אוֹ־יִשָּׁה אֶת־

LEVITICO XXII

dovete presentare in sacrificio al vostro Dio alcuno di tutti questi; imperocchè hanno in sè la loro mutilazione, hanno un difetto; non vi saranno accettati. (26) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (27) Un animale bovino, pecorino, o caprino, tosto ch'ei nasca, dovrà restare sette giorni sotto la sua madre; e dall'ottavo giorno in poi potrà essere gradito in sacrificio da ardersi al Signore. (28) Sia del grosso bestiame, o

לעבודת הקרקע או לרכיבה וכיוצא, והיה אפשר להעלות על הדעת שיהיה מותר לעשות מהן גם קרבן, לכך אמר זה אסור. ומה שזכיר אותי להחזיק בפירושו זה הוא מפני שהכתוב מסיים לא ירצו לכם, משמע שישראל הוא המוציא הקרבן, ורכ"ו בקש להולמו בזמרו לפי שכתב להם לרצון שזכו וקדש לה', ומואספי ארץ גויים יצאו להשתחוות בו למוֹלֵךְ ה' ולקריבו לו קרבן; וזה הנבל, כי מליצת לא ירצו לכם אינה אלא כמו וברכה לו, ואינה חזרת אלא לבעל הקרבן. ועם כל זה אין ספק שהדין דין אמת שאסור לנו להקריב מעוד וכתות אפי' בשביל בן כבוד, שג' ומועד וכתות לא תקריבו לה'. (כח) וישור או־יִשָּׁה: לשון קָם וְיִשָּׁה לא מנאנו כלשון ארמי ואף לא כלשון סורי, אלא כל"הק ובלשון ערבי, והכוונה (כמו שכתבתי על פסוק שור זה כשזכיר וזה עזים, דברים י"ד ד') על איש אחד מן הלאָן, בין מן הכשבים בין מן העזים, ובלשון ארמי אין שום מלה הנאמרת על איש אחד, יהיה מהכשבים או מהעזים, אשר על כן בפסוק הכל"ה הוכרח אנקלום לשנות בתרגומו, ותרגם זה כשזכיר אִמְרֵי דְרַחֲלִין וזה עזים גדיין דעזין. ובפסוק שלפניו לא תרגם רחילא כדי שלא יפון שמו העזים

יְהִי־הֵבִי: (כב) עֹרֹתָ אוֹ שָׁבוֹר אוֹ־חֲרוּץ אוֹ־
 יִבְלֶת אוֹ גָרֵב אוֹ יִלְפֶת לֹא־תִקְרִיבוּ אֵלֶּה
 לַיהוָה וְאִשָּׁה לֹא־תִתְּנוּ מֵתֵם עַל־הַמִּזְבֵּחַ
 לַיהוָה: (כג) וַיִּשׁוּר וַיִּשָּׂה שָׂרוּעַ וְקָלוֹט גְּדֵבָה
 תַּעֲשֶׂה אֹתוֹ וּלְגֵדֵר לֹא יִרְצָה: (כד) וּמַעְוֹךְ
 וּכְתוֹת וְנִתּוּק וּכְרוֹת לֹא תִקְרִיבוּ לַיהוָה
 וּבְאַרְצְכֶם לֹא תַעֲשׂוּ: (כה) וּמִיַּד בֶּן־נֶכֶד לֹא

LEVITICO XXII

avere alcuna imperfezione. (22) Un animale cieco, o storpiato, o mutilo, o porroso, o rognoso, o erpetico — questi non offrirete al Signore, e non ne porrete sull'altare in sacrificio da ardersi al Signore. (23) Ed un animale del grosso, o del minuto bestiame, avente qualche parte troppo, e qualche altra poco sviluppata, potrà recarsi in offerta, ma in (pagamento d'un) voto non sarà gradito. (24) Ed un animale schiacciato, pesto, staccato, o reciso [i testicoli] non offrirete al Signore, e nel vostro paese non ne farete [cioè non castrerete alcun vivente]. (25) E nemmeno (comprati) da uno d'altra nazione

(כב) עֹרֹת: הוא הנקבה לא מן עֹרָה, אלא מן עֹרֵי הכוהן כלשון ארמי, והמלה בכלל נִדְרֵיךָ; ורש"י שפירש עורת שם דבר, הרגיש שאם כדבריו היה לו לומר אחר כך שָׂרָה, וכדקח לפרש: עורת (שם דבר) לא יהא בן, ושזור (שם התאר) לא יהיה. ואשָׁה לא תתנו מהם: אל תאמרו מאחר שאין זה עולה אלא שלמים שרצו כאלל לבעלים מה לי אם יהיה בו מום? לכך הוסיף ואשה לא תתנו מהם על המזבח לה', החלב והדם הנקטרים לכבוד ה' אין ראוי שיהיו מזהמה בעלת מום. (יחק פארדו). (כח) וּמִיַּד בֶּן־נֶכֶד: כל"ה כאותו פי' שדקא רכ"ו, כי אחר שאמר ובארצכם לא תעשו משמע שמוחר לקנות מן הגוים בהמות מוסורסות, לאכילה או

וְאֶת־בְּנוֹ לֹא תִשְׁחַטּוּ בַיּוֹם אֶחָד: (כט) וְכִי־
 תִזְבְּחוּ זִבְח־תּוֹרָה לַיהוָה לְרִצְוֹנְכֶם תִּזְבְּחוּ:
 (ל) בַּיּוֹם הַהוּא יֵאָכַל לְאִתּוֹתֵיכֶם מִמֶּנּוּ עַד־
 בֶּקֶר אֲנִי יְהוָה: (לא) וּשְׁמֵרְתֶם מִצְוֹתַי וַעֲשִׂיתֶם
 אֹתָם אֲנִי יְהוָה: (לב) וְלֹא תַחֲלִלוּ אֶת־שֵׁם
 קִדְשִׁי וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי יְהוָה

LEVITICO XXII

del minuto, non iscannerai in uno stesso giorno la madre ed il suo nato. (29) E quando farete un sacrificio di rendimento di grazie al Signore, dovete farlo in guisa che vi venga accettato. (30) Dev' essere mangiato nello stesso giorno, non ne lascerete avanzare sino alla dimane. Sono io, il Signore. (31) Osserverete i miei comandamenti, e gli eseguirete. Sono io, il Signore. (32) E non profanate il santo mio nome, anzi fate in guisa ch'io venga riconosciuto santo in mezzo ai figli d'I-

כָּלֵל, לִפְיֶךָ בָּחַר בְּמֵלֶת שֵׁיטָא אַע"פ שְׂאִיכָה אַרְמִיית, אַזְל הִיא כְּאוֹתָהּ זַעֲנִין, מִפְּנֵי
 שְׂהִיא כּוֹלֵלַת אֲנִי הַמִּינִים. וְאֲנִי זִמּוֹן שְׂכַתְּבֵנִי ס' אוֹהֵב גַּר לֹא הִנְבַּחְתִּי דָּבָר זֶה, כִּמוֹ
 שֶׁלֹא הִבִּיטוּ זַעַל סֵפֶר יֵא"ר, וְהִבְחַחְתִּי תַּמִּיחְתוּ עַל אֲכֻלּוֹם, וְהַמְעַמֵּר תַּפֵּשׂ אֹתוֹי וְאֹמַר
 כִּי אֲכֻלּוֹם לֹא תִרְגַּם רַחֲמֵיךָ כִּי הוּא לִשְׁוֹן נִקְבָה בְּלֵב, אַזְל בָּחַר בְּמֵלֶת שֵׁיטָא הַכּוֹלֵלַת
 הַזֶּה וְהַנְּקָבָה, כְּדִי לְהַשְׁוֹת תִּרְגוּמוֹ עִם עִיקַר הַדִּקְ-וָה שְׂבוֹשׁ גְּדוֹל, כִּי מֵלֶת בְּכֹן כּוֹלֵלַת
 הַבֶּן וְהַבַּת, אַזְל מֵלֶת אֹתוֹ וְכֵן מֵלֶת שׂוֹר אִו שֶׁ, הַמְּכַוֵּן בְּהֵן הָאֵם לְבָדָה, לֹא הֵאבָה,
 וְלִפְיֶיךָ שְׂנֵה אֲכֻלּוֹם וְתִרְגַּם תּוֹרַתָא לִשְׁוֹן נִקְבָה, וְיִי יֵאֹמַר כִּי תּוֹרַתָא כּוֹלֵל הַזֶּה
 וְהַנְּקָבָה? וְאַלְמֵלֵךְ שְׂרַגְהָ אֲכֻלּוֹם לְכֻלּוֹ שֶׁ כַּשְׂנִים וְשֶׁ עֲזִים (כַּאֲשֶׁר הִיא דַעֲמֵי עֲבָשׁ)
 אֲמַת הוּא שְׂהִיא לוֹ לְתִרְגוּם רַחֲמֵיךָ, שְׂהוּא שֶׁם הַנְּקָבָה. לֹא תִשְׁחַטּוּ בַיּוֹם אֶחָד: לֹא
 לְרַמְזִים עַל הַסְּמֵה מוֹשֶׁ, אֲלֵךְ לְחֻזַק בְּלִבְנוּ מוֹדֵת הַרְמִיזִים וְלְהַרְמִיקֵנוּ עוֹן הַאֲכֻרִימִית.
 (כט) לְרִצְוֹנְכֶם תִּזְבְּחוּ: וְיִי יֵהִי לְרִטּוֹן? כַּשְׂתַּאֲכִיל מוֹנְנוּ לְאִתְרִים, זֶאֱוֹפֵן שֶׁלֹא יוֹתֵר
 מוֹנְנוּ עַד בָּרַךְ.

מִקְדָּשְׁכֶם: (לג) הַמוֹצֵיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
 לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה: פ רביעי

כג

(א) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: (ב) דַּבֵּר
 אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם מוֹעֲדֵי יְהוָה
 אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קִדְשׁ אֵלֶּה הֵם
 מוֹעֲדֵי: (ג) שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלֶאכֶה וּבַיּוֹם

LEVITICO XXII-XXIII

srael. Sono io, il Signore, che v'ho dichiarati santi; (33) Il quale vi trassi dalla terra d'Egitto, per essere il vostro Dio. Sono io, il Signore.

XXIII

(1) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (2) Parla ai figli d'Israel, e di' loro: Le solennità del Signore, cui proclamerete giorni di santa convocazione [riunione religiosa]; sono queste (dico) le mie solennità. (3) Sei giorni si lavorerà, ed il set-

(ב) ע' יַעֲשֶׂה א' י"ג. בְּרַש"י מוֹלֵמְדִין כ"ל ז"ל כּוֹעֲדִין, עֵינֵן תּוֹרַת כּוֹהֲנִים.
 וְלַעֲבִין פִּירוּשׁ הַכְּתוּב נִרְאֶה לִי (כַּגְד הַנְּגִיכָה) שֶׁאֵינִן מוֹקְרָאֵי קִדְשׁ דְּבַק עִם אֲשֶׁר
 תִּקְרְאוּ אֹתָם, אֲלֵךְ עִם אֵלֶּה מוֹעֲדֵי ה'; כְּלוּמַר: מוֹעֲדֵי ה' (יִיִּי קִבּוּץ לִשְׁם ה')
 מוֹקְרָאֵי קִדְשׁ (יִיִּי קִבּוּץ לְקִדּוּשָׁה) אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ (תִּקְבְּעוּ וְתִכְרִיזוּ) אֹתָם (וְאֵי שְׂמִי
 לְמוֹטָה (פְּסוּק ה')) אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְהוָה מוֹקְרָאֵי קִדְשׁ אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אֹתָם בְּיוֹעֲדֵם.

השביעי שבת שבתון מקרא-קדש כל-
 מלאכה לא תעשו שבת הוא ליהוה בכל
 מושבתיכם: פ (ה) אלה מועדי יהוה
 מקראי קדש אשר-תקראו אתם במועדים:
 (ה) בחדש הראשון בארבעה עשר לחדש
 בין הערבים פסח ליהוה: (ו) ובחמשה עשר
 יום לחדש הזה חג המצות ליהוה שבועת
 ימים מצות תאכלו: (ז) ביום הראשון מקרא-
 קדש יהיה לכם כל-מלאכת עבודה לא
 תעשו: (ח) והקרבתם אשה ליהוה שבועת
 ימים ביום השביעי מקרא-קדש כל-מלאכת

LEVITICO XXIII

timo è giorno di grande riposo, santa convocazione; non farete alcuna opera; è Sabato ad onore del Signore, in tutte le vostre sedi. (4) Sono queste le solennità del Signore, giorni di santa convocazione, che proclamerete nel loro tempo. (5) Nel mese primo, ai quattordici del mese, verso notte, (si farà il) sacrificio pasquale al Signore: (6) E nel giorno decimo quinto del medesimo mese, è festa dei pani azzimi al Signore; sette giorni mangerete pani azzimi. (7) Nel giorno primo santa convocazione sarà per voi, alcun'opera servile non farete. (8) Presenterete per sette giorni sacrifici da ardersi al Signore. Nel giorno settimo poi (si farà) santa convocazione, non fa-

עבודה לא תעשו: פ (ט) וידבר
 יהוה אל-משה לאמרו: (י) דבר אל-
 בני ישראל ואמרת אליהם כיתבאו אל-
 הארץ אשר אני נתן לכם וקצרתם את-
 קצירה והבאתם את-עמר ראשית קצירכם
 אל-הכהן: (יא) והניף את-העמר לפני יהוה
 לרצונכם ממחרת השבת יניפנו הכהן: (יב)
 ועשיתם ביום הניפכם את-העמר כבש

LEVITICO XXIII

rete alcun'opera servile. (9) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (10) Parla ai figli d'Israel, e di' loro: Quando sarete entrati nella terra ch'io son per darvi e ne mieterete la raccolta, recheate al sacerdote un manipolo [secondo la tradizione: farina d'orzo della misura d'un Omer] delle primizie della vostra messe. (11) Egli presenterà il manipolo davanti al Signore, perchè siane gradito a vostro vantaggio. Alla dimane della festa presenterallo il sacerdote. (12) Nel giorno che presenterete il manipolo farete in olocausto al Signore un

(יא) ממחרת השבת: בעל הכורי (ג' מ"ח) אומר שיתכן להודות לקראים כי מוחרת השבת הכוונה על שבת בראשית, ושמונס קנת מן השופטים והסנהדרין קצבו עלא הזכירה התורה השבת אלא דרך משל, ואוננס הרשות ביד האומה להקל חרמש ביום שחרבה, והם (השופטים והסנהדרין) קצבו שתהיה התחלת הקציר ביום שני של פסח. ודע כי כל אריכות לשונו של הרא"ש" בעל הפסוק הזה איננה אלא אחיזת עינים, ועיקר סברתו היא כדעת בעל הכורי שהשבת האמור כאן הוא שבת מנוח, אלא עלא הזכירה התורה יום השבת רק לדוגמא, והרשות בידנו להניף את העומר ביום

תָּמִים בֵּין־שָׁנָתוֹ לְעֹלָה לַיהוָה: (יג) וּמִנְחָתוֹ שְׁנֵי
 עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן אִשָּׁה לַיהוָה
 רֵיחַ נִיחָח וְנִסְכָּה * יַיִן רְבִיעִית הֶהָיִן: (יד) וְלֶחֶם
 וּקְלִי וּכְרָמָל לֹא תֹאכְלוּ עַד־עֲצֵם הַיּוֹם הַזֶּה
 עַד הִבִּיאֲכֶם אֶת־קֶרְבֶּן אֱלֹהֵיכֶם חֶקֶת עוֹלָם
 לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכָל מִשְׁבְּתֵיכֶם: ט (טו) וּסְפַרְתֶּם
 לָכֶם מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת מִיּוֹם הִבִּיאֲכֶם אֶת־
 עֹמֶר הַתְּנוּפָה שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת תְּמִימֹת תִּהְיֶינָה:
 (טז) עַד מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת הַשְּׁבִיעִת תִּסְפְּרוּ

LEVITICO XXIII

agnello immacolato nato entro l'anno; (13) Colla sua offerta
 farinacea, di due decimi (d'efa) di fior di farina intrisa col-
 l'olio, da ardersi al Signore in odore propiziatario; e colla
 sua libazione d'un quarto d'hin di vino. (14) E pane [della
 nuova raccolta], nè grano abbrustolito, o grano fresco, non
 mangerete sino al suddetto giorno, finchè (cioè, non) abbiate
 recato il sacrificio del vostro Dio: statuto perenne, per tutte
 l'età avvenire, in tutte le vostre sedi. (15) Numererete poi
 dalla dimane della festa, dal giorno (cioè) che avrete recato
 il manipolo di presentazione, sette settimane, che siano com-
 piete. (16) Numererete cinquanta giorni, arrivando così alla

זה טעם לרנוכס לגעת רא"בע בקידמתו. (טז) עד ממחרת השבת השביעית
 חספרו: כן הוא לבי דעת רש"י, וע' דבריו. עד ממחרת השבת השביעית:
 חספרו חמשים יום עד שחגגו לזכרת השבת השביעית, ואז תקריבו ונתת מדעה.

(*) זככו ק'

חֲמִשִּׁים יוֹם וְהִקְרַבְתֶּם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַיהוָה:
 (יז) מִמוֹשְׁבֹתֵיכֶם תְּבִיאֹוּ לֶחֶם תְּנוּפָה שְׁתַּיִם
 שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת תִּהְיֶינָה חֶמֶץ תֹּאפִינָה
 בַּכּוּרִים לַיהוָה: (יח) וְהִקְרַבְתֶּם עַל־הַלֶּחֶם
 שֶׁבַעַת כִּבְשִׂים תְּמִימִם בְּנֵי שָׁנָה וּפָר בֶּן־
 בָּקָר אֶחָד וְאֵילָם שְׁנַיִם יִהְיוּ עֹלָה לַיהוָה
 וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵיהֶם אִשָּׁה רֵיחַ־נִיחָח לַיהוָה:
 (יט) וַעֲשִׂיתֶם שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת וּשְׁנֵי
 כִּבְשִׂים בְּנֵי שָׁנָה לְזִבְחַ שְׁלָמִים: (כ) וְהִנְיָף

LEVITICO XXIII

dimane della settimana settima, ed allora [cioè nel cinquante-
 simo giorno] presenterete al Signore un'offerta farinacea nuova
 [di frumento nuovo]. (17) Dalle vostre sedi [cioè del raccolto
 della vostra terra] recherete pani di presentazione due, di due
 decimi (d'efa fra amendue); saranno di fior di farina, e si cuo-
 ceranno lievitati: sono primizie (offerte) al Signore. (18) Ed
 insieme al pane presenterete sette agnelli immacolati, nati
 entro l'anno, ed un giovine toro, e due montoni, i quali
 si faranno in olocausto al Signore, colle relative offerte fari-
 nacee e libazioni, da ardersi, in odore propiziatario, al Si-
 gnore. (19) Farete eziandio un capretto in sacrificio d'asper-
 sione, e due agnelli nati entro l'anno in sacrificio di conten-
 tezza. (20) Il sacerdote ne farà la dimenazione innanzi al Si-

(יז) ממושבותיכם תביאו: וכל וקוס שיהיה בארנוכס (יא"ח), כלי וקוס זככו

(*) א' דגושה.

הכֹּהֵן יִאָמְרוּ עַל לֶחֶם הַבְּכֹרִים תְּנוּפָה לִפְנֵי
 יְהוָה עַל־שְׁנֵי כַּבָּשִׂים קֹדֶשׁ יִהְיוּ לַיהוָה לִכְהֹן;
 (כא) וּקְרֵאתֶם בְּעֶצֶם יְהוָה הַזֶּה מִקְרֵא־קֹדֶשׁ
 יִהְיֶה לָכֶם כָּל־מִלְאכַת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ
 חֻקַּת עוֹלָם בְּכָל־מוֹשְׁבֵיכֶם לְדֹרֹתֵיכֶם: (כב)
 וּבְקִצְרְכֶם אֶת־קִצִּיר אֲרֻצְכֶם לֹא־תִבְלֶה פֶּאת
 שְׂדֵךְ בְּקִצְרְךָ וּלְקַט קִצִּירְךָ לֹא תִלְקַט לְעַנִּי
 וְלִגְר תַּעֲזֹב אֹתָם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: פ
 הַמִּשִּׁי (כו) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: (כז) וַדַּבֵּר
 אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאַחַד

LEVITICO XXIII

gnore, insieme ai pani delle primizie, i quali insieme ai due agnelli saranno sacri al Signore, ad uso (esclusivo) del sacerdote. (21) Proclamerete il suddetto giorno, il quale sarà per voi giorno di santa convocazione, in cui non farete alcun'opera servile: statuto perenne in tutte le vostre sedi, per tutte l'età avvenire. (22) E quando mieterete la raccolta della vostra terra, non finirai l'estremità del tuo campo nel mietero, nè raccoglierai (da terra) le spiche cadute: al povero ed al forestiere le abbandonerai. Sono io, il Signore, Iddio vostro. (23) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (24) Parla

תּלמָה, מִשֶׁ תַּזְבִּחוּ לֶחֶם הַבְּכֹרִים. (כד) וּזְכוֹרֵן תְּרוּעָה: כִּמוֹ הַזְכוֹרֵן כִּי כִשְׁבֵן שִׁיחַ, וְהַכֹּוֹנֵה כִּדִּי שִׁדְעוּ הַכֵּל שֶׁהֵיִם רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְכֵן בְּשַׁנַּת הַיּוֹבֵל הֵיזְקָעִים לַהֲדוּשֵׁי שֶׁהֵיִזְקָעֵת הַיּוֹבֵל, וְכִדִּי שֶׁלֹּא הַחֲחֵלֶף תִּקְעֵת הַיּוֹבֵל בְּשֶׁל כָּל הַשָּׁנִים כִּנְטוּיָו לַחֲקוּעַ

לַחֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם שַׁבְּתוֹן זְכוֹרֵן תְּרוּעָה
 מִקְרֵא־קֹדֶשׁ: (כה) כָּל־מִלְאכַת עֲבֹדָה לֹא
 תַעֲשׂוּ וְהַקְרַבְתֶּם אִשָּׁה לַיהוָה: ס (כו) וַיְדַבֵּר
 יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: (כז) אַךְ בַּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ
 הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה יוֹם הַכַּפָּרִים הוּא מִקְרֵא־קֹדֶשׁ
 יִהְיֶה לָכֶם וְעַנִּיתֶם אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם וְהַקְרַבְתֶּם
 אִשָּׁה לַיהוָה: (כח) וְכָל־מִלְאכָה לֹא תַעֲשׂוּ
 בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה כִּי יוֹם כַּפָּרִים הוּא לְכַפֵּר
 עֲלֵיכֶם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: (כט) כִּי כָל־הַנֶּפֶשׁ
 אֲשֶׁר לֹא־תַעֲנֶה בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה וְנִכְרַתָּה

LEVITICO XXIII

ai figli d'Israel, con dire: Nel mese settimo, il primo del mese sarà per voi giorno di riposo, da ricordarsi [promulgarsi] mediante il clangore (della buccina), (giorno di) santa convocazione (25) Alcu'opera servile non farete, e presenterete sacrifici da ardersi al Signore. (26) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (27) Il decimo poi dello stesso mese settimo è giorno di espiazione, santa convocazione sarà per voi, ed affliggerete le vostre persone [col digiuno]. e presenterete sacrifici da ardersi al Signore. (28) Ed alcun'opera non farete nel suddetto giorno; perocchè è giorno di espiazione, in cui verrà propiziato per voi innanzi al Signore, Iddio vostro. (29) Perlocchè qualunque individuo non si affliggesse nel suddetto giorno, an-

יוֹם הַכַּפָּרִים. (כז) אַךְ: עֵינֵן לוֹטָה סָכוּק ל"ט. וְעַנִּיתֶם: ע' לוֹטָה ט"ו כ"ט

מַעֲמִיהָ: (ל) וְכָל-הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה כָּל-
מְלֹאכָה בְּעֵצָם הַיּוֹם הַזֶּה וְהֶאֱבַדְתִּי אֶת-
הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מִקֶּרֶב עַמִּיהוּ: (לא) כָּל-מְלֹאכָה לֹא
תַעֲשׂוּ חֻקַּת עוֹלָם לְהַרְתִּיכֶם בְּכָל מִשְׁבְּתֵיכֶם:
(לב) שִׁבְתֵּי שַׁבְּתוֹן הוּא לָכֶם וְעֲנִיתֶם אֶת-
נַפְשֵׁיכֶם בְּתַשְׁעָה לַחֹדֶשׁ בְּעָרֵב מֵעָרֵב עַד-
עָרֵב תִּשְׁבְּתוּ שַׁבְּתֵיכֶם: פ שִׁשִּׁי (לג) וַיְדַבֵּר
יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: (לד) דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בְּחֹמְשָׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ

LEVITICO XXIII

drà estinto dal suo popolo. (30) E qualunque individuo facesse opera nel suddetto giorno — farà andar perduta quella persona di mezzo al suo popolo. (31) Alcuo lavoro non farete, statuto perenne, per tutte l'età avvenire, in tutte le vostre sedi. (32) Giorno di gran riposo gli è per voi, ed affiggerete le vostre persone. Ai nove del mese, a sera, da una sera all'altra, celebrerete il vostro riposo. (33) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (34) Parla ai figli d'Israel, con dire: Ai quindici del medesimo mese settimo è la festa delle capanne, (che dura) sette

(למ) בתשעה לחדש בערב: שיעורו נתשעה לחדש בערב יהיה לכם שבתון, והוסיף מירוש ואומר ווערב עד ערב תשבתו שבתכם, כך הוא לפי הטעמים, ואם היה מלת בערב ברביעי היה יותר נכון. כי אז לא היה המקרא קלר, וכך היה מירוש: נתשעה לחדש בערב (כלו) ווערב עד ערב) תשבתו שבתכם. ואולי ראה בעל הטעמים שיהיה מיותר ווערב עד ערב וגו' כולל כל הקנים, כמירוש דון יצחק. ואין ספק כי גם כל הקנים הם ווערב עד ערב, אך הוסיף לפרש זה ביום הכסורים וסמי

הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה חַג הַסִּכּוֹת שִׁבְעַת יָמִים לַיהוָה:
(לה) בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא-קֹדֶשׁ כָּל-מְלֹאכָת
עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ: (לו) שִׁבְעַת יָמִים תִּקְרִיבוּ
אִשָּׁה לַיהוָה בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי מִקְרָא-קֹדֶשׁ יִהְיֶה
לָכֶם וְהִקְרַבְתֶּם אִשָּׁה לַיהוָה עֲצֶרֶת הוּא כָּל-
מְלֹאכָת עֲבֹדָה לֹא-תַעֲשׂוּ: (לז) אֵלֶּה מוֹעֲדֵי
יְהוָה אֲשֶׁר-תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ
לְהִקְרִיב אִשָּׁה לַיהוָה עֹלָה וּמִנְחָה זֶבַח
וּנְסֻכִים דָּבָר יוֹם בְּיוֹמוֹ: (לח) מִלְּבַד שַׁבְּתַת
יְהוָה וּמִלְּבַד מִתְּנוּתֵיכֶם וּמִלְּבַד כָּל-נְדָרֵיכֶם
וּמִלְּבַד כָּל-נְדָבְתֵיכֶם אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לַיהוָה:

LEVITICO XXIII

giorni, ad onore del Signore. (35) Nel primo giorno (sarà) sacra convocazione, alcun'opera servile non farete. (36) Per sette giorni presenterete sacrifici da ardersi al Signore. Nel giorno ottavo poi sarà per voi sacra convocazione, e presenterete sacrifici da ardersi al Signore; è giorno di congregazione [nel Tempio], alcun'opera servile non farete. (37) Sono queste le solennità del Signore, cui proclamerete giorni di sacra convocazione, nelle quali (avrete a) presentare sacrifici da ardersi al Signore, olocausti, offerte farinacee, (altri) sacrifici, e libazioni, secondo la legge d'ogni singola giornata. (38) Oltre ai sacrifici dei Sabati del Signore, ed oltre ai vostri doni, ed oltre a tutt i vostri voti, ed oltre a tutte le vostre offerte,

יִשְׁבוּ בַסֶּכֶת; לְמַעַן יֵדְעוּ דְרֹתֵיכֶם כִּי
בַסֶּכֶת הוֹשַׁבְתִּי אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאִי
אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם;
(מד) וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת־מִעַדֵי יְהוָה אֶל־בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל: פ שביעי

כד

(ס) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: (ב) צֹ
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיְקַחוּ אֵלֵיךְ שֶׁמֶן זַיִת זָךְ

LEVITICO XXIII-XXIV

abiterete sette giorni: tutti gl'indigeni [e quindi possidenti] in Israel abiteranno nelle capanne. (43) Affinchè sappiano i vostri posterì che nelle capanne ho fatto abitare i figli d'Israel, quando li trassi dalla terra d'Egitto [cioè perchè non insuperbiscano per l'abbondante raccolto, ma rammentino l'antica miseria, e riconoscano da Dio la loro prosperità]. Sono io, il Signore, Iddio vostro. (44) E Mosè espose ai figli d'Israel le solennità del Signore.

XXIV

(1) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (2) Comanda ai figli d'Israel, che ti rechino dell'olio d'oliva, chiaro, vergine [vedi Levitico XXVII, 20], da illuminazione, per far ardere un lume

(לז) אַךְ בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי
בְּאֶסְפְּכֶם אֶת־תְּבוֹאת הָאָרֶץ תַּחֲגּוּ אֶת־חַג־
יְהוָה שִׁבְעַת יָמִים בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן שַׁבָּתוֹן וּבַיּוֹם
הַשְּׁמִינִי שַׁבָּתוֹן: (מ) וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם
הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר כַּפַּת תְּמָרִים וְעֵנָף
עֵץ־עָבֹת וְעַרְבֵי־נַחַל וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם שִׁבְעַת יָמִים: (מא) וַחֲגַגְתֶּם אֹתוֹ חַג
לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים בַּשָּׁנָה חֻקַּת עוֹלָם
לְדֹרֹתֵיכֶם בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי תַחֲגּוּ אֹתוֹ: (מב)
בַּסֶּכֶת תִּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים כָּל־הָאֹרֶחַ בְּיִשְׂרָאֵל

LEVITICO XXIII

che vorrete dare al Signore. (39) Però ai quindici del mese settimo, quando ritirerete le derrate della terra, celebrerete la festa del Signore sette giorni: il primo giorno (sarà) di riposo, e l'ottavo giorno di di riposo. (40) E vi provvederete pel giorno primo dei frutti dell'albero maestoso [cedro], dei rami di palme, dei rami di mirto, e salci di riviera; e farete allegria innanzi al Signore, Iddio vostro, sette giorni. (41) La festeggerete [questa festa della raccolta] qual festa del Signore, sette giorni all'anno; statuto perenne per tutte l'età avvenire, la festeggerete nel mese settimo. (42) Nelle capanne

העכו, שיודע שריך להפענות כ"ד שעות שלמות. (לז) אך: בכבוד ככתב אך מוכני העכו שאין דוגמתו בחגים, וכתב הסכות ככתב אך מוכני הלולב והכוכה שאין דוגמתו בשאר מועדים.

כַּתִּית לַמָּאֹר לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד: (א) מִחוּץ
 לַפְּרֹכֶת הָעֵדוּת בְּאֵהָל מוֹעֵד יַעֲרֹךְ אֹתוֹ אַהֲרֹן
 מֵעֶרֶב עַד-בֹּקֶר לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד חֲקַת עוֹלָם
 לְדֹרֹתֵיכֶם: (ב) עַל הַמִּנְרָה הַטְּהַרְהָ יַעֲרֹךְ אֶת-
 הַנְּרוֹת לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד: פ (ג) וְלִקְחַתְּ
 סֹלֶת וְאַפִּית אֹתָהּ שֵׁתִים עֵשְׂרֵה חֲלוֹת שְׁנֵי
 עֶשְׂרֵנִים יְהִי הַחֲלָה הָאֶחָת: (ד) וְשָׂמַתְּ אוֹתָם
 שֵׁתִים מֵעֲרֹכוֹת שֵׁשׁ הַמְּעֲרֹכֶת עַל הַשֻּׁלְחָן
 הַטְּהַר לִפְנֵי יְהוָה: (ה) וְנָתַתְּ עַל-הַמְּעֲרֹכֶת
 לִבְנֵה זֶבֶח וְהִיתָה לֶלֶחֶם לְאוֹכְרָה אִשָּׁה

LEVITICO XXIV

quotidianamente. (3) Al di fuori della portiera (situata davanti all'arca) della Legge, nel padiglione di congregazione, acconceralla Aronne (in guisa che arda) da sera a mattina, innanzi al Signore, quotidianamente; statuto perenne, per tutte l'età avvenire. (4) Egli acconcerà i lumi sul candelabro puro [lucente], innanzi al Signore, quotidianamente. (5) E piglierai del fior di farina, e ne cuocerai dodici focacce: ciascheduna sarà di due decimi (d' efa). (6) E le porrai in due ordini [l'una sopra l'altra], sei per ordine, sulla mensa pura, innanzi al Signore. (7) E metterai sopra [o: allato] di ciaschedun ordine olibano diafano, il quale servirà al pane di relativo profumo,

(1) זה עבדו רש"י שלא יסו הסכיפון מנגיבוהו את הלחם מעל גבי השלחן, הכוונה שהלחם החזקתו לא היה מונח על הקנים, אלא על השלחן עצמו, ע' מנחות ז"ל.

לְיְהוָה: (ח) בַּיּוֹם הַשַּׁבָּת בַּיּוֹם הַשַּׁבָּת יַעֲרֹכְנוּ
 לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד מֵאֵת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל בְּרִית
 עוֹלָם: (ט) וְהִיתָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וְאָכְלוּהוּ
 בְּמִקְוֹם קֹדֶשׁ כִּי קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים הוּא לוֹ מֵאִשֵּׁי
 יְהוָה חֲקֵי עוֹלָם: ס (י) וַיֵּצֵא בֶן-אִשָּׁה
 יִשְׂרָאֵלִית וְהוּא בֶן-אִישׁ מִצְרִי בְּתוֹךְ בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל וַיִּנְצוּ בַּמַּחֲנֶה בֶן הַיִּשְׂרָאֵלִית וְאִישׁ
 הַיִּשְׂרָאֵלִי: (יא) וַיִּקָּב בֶּן-הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית

LEVITICO XXIV

da ardersi al Signore. (8) Ogni giorno di Sabbath (il sacerdote) lo presenterà [questo pane] innanzi al Signore, costantemente; (ricevendolo) dai figli d'Israel, per patto [legge] perenne. (9) Ed apparterrà ad Aronne ed a' suoi figli, e lo mangeranno in luogo santo; poichè esso è per lui cosa santissima (da percepire) dalle cose da ardersi al Signore: statuto perenne. (10) Ora, un uomo nato da una Israelita, ma figlio d'un Egiziano, e vivente tra i figli d'Israel, uscì fuori; e questo figlio d'un'Israelita ed un uomo israelita [cioè tale per parte anche paterna] vennero a rissa nel campo. (11) Ed il

(1) ויצא בן אשה ישראלית: אחר שהשלים העונות שהן צעבור כבוד שמו ית' (הקרבנות והקנים ומשכני הכהנים) כיום צעוקה הוקלה את השם, שהוא הקנה האחרון העומד לכל העונות עד כאן, והנה עד כאן לא בא שום טעם על זה, כי אלהים לא תקלה הוא על הדיונים כי אין להעלות על הדעת שאיש מישראל יקלה את השם, ומעולם לא היתה התורה עוברה על זה אלולא העוקרם שקרה כי בן אשה זכרי עשה התועבה הזאת, ואחר שקרה העוקרה, באה עליו האזהרה ונכתבה בתוך

(טז) וְנִקְבַּשׁ שֵׁם־יְהוָה מוֹת יוֹמָת רָגוּם יִרְגְּמוּבּוֹ
 כָּל־הָעֵדָה בְּגֵר כְּאִזְרָח בְּנִקְבוֹשֵׁם יוֹמָת:
 (יז) וְאִישׁ כִּי יַכֶּה כָּל־נֶפֶשׁ אָדָם מוֹת יוֹמָת:
 (יח) וּמִכָּה נֶפֶשׁ־בְּהֵמָה יִשְׁלַמְנָה נֶפֶשׁ תַּחַת
 נֶפֶשׁ: (יט) וְאִישׁ כִּי־יִתֵּן מוֹם בְּעַמִּיתוֹ כַּאֲשֶׁר
 עָשָׂה בֶן יַעֲשֶׂה לוֹ: (כ) שֹׁבֵר תַּחַת שֹׁבֵר עֵין
 תַּחַת עֵין שֵׁן תַּחַת שֵׁן כַּאֲשֶׁר יִתֵּן מוֹם בְּאָדָם
 בֶּן יִנְתֵּן בּוֹ: (כא) מַפְסֵד וּמִכָּה בְּהֵמָה יִשְׁלַמְנָה

LEVITICO XXIV

digeno, quando bestemmia il (sacro) Nome, sarà fatto morire. (17) E se taluno percolerà [ucciderà] qualsiasi individuo dell'umana specie, sarà fatto morire. (18) E chi percuote un animale bruto lo pagherà: animale per animale. (19) E quando taluno faccia nel suo prossimo una lesione corporale; come fece, gli verrà fatto. (20) Rottura per rottura, occhio per occhio, dente per dente; come avrà fatto lesione in altra persona, così verrà fatto in lui [Però in Numeri XXXV. 31 è vietato il riscatto in caso d'omicidio; quindi nei casi di lesione corporale è ammesso un compenso pecuniario]. (21) Chi per-

הזכרת שם הוי"ה. (טז) ונִקְבַּשׁ שֵׁם ה': אִם הוֹקֵלל נִקְבַּשׁ שֵׁם הוִי"ה (רא"ב).
 (יז) וְאִישׁ כִּי יַכֶּה כָּל נֶפֶשׁ אָדָם: אִשׁ גֵּר. אֲחֵר שַׁעֲבַשׁ וַיִּתֵּם אֶת הוֹקֵלל שְׂהִי
 בֶן אִשׁ וּזְרָוּ, בָּא לְהַדִּיעַ כִּי הוֹכֵה כָּל נֶפֶשׁ אָדָם (וּאִשׁ גֵּר) יוֹמָת, וְשָׂחִן לְשֹׁבֵר אֶת
 הַגֵּר כְּבַהֲמָה, כִּי אֲזִכֵּס וּכְהִי שְׁלֹמֵה וּכְהִי אָדָם יוֹמָת, וְכֵן אִשׁ כִּי יִתֵּן מוֹם
 בְּעַמִּיתוֹ וְכוּ', וְחָסַם כַּאֲשֶׁר יִתֵּן מוֹם בְּאָדָם, וְהִיִּם הַעֲבִין בְּזוֹאוֹר כִּגֵּר בְּאִזְרָח יִהִי
 (וְקָלַת מוֹם בְּרָא"ב).

אֶת־הַשֵּׁם וַיִּקְלַל וַיִּבְיֹאוּ אֹתוֹ אֶל־מֹשֶׁה וְשֵׁם
 אָמוֹ שְׁלֹמִית בַּת־דְּבָרִי לְמִטְהַדָּן: (יב) וַיִּגִּיחֶהוּ
 בְּמִשְׁמַר לְפָרֵשׁ לָהֶם עַל־פִּי יְהוָה: פ
 (יג) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: (יד) הוֹצֵא
 אֶת־הַמְּקַלֵּל אֶל־מַחוּץ לַמַּחֲנֶה וְסַמְכוּ כָּל־
 הַשְּׂמֵעִים אֶת־יְרֵיָהֶם עַל־רֹאשׁוֹ וּרְגְמוּ אֹתוֹ
 כָּל־הָעֵדָה: (טו) וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר
 אִישׁ אִישׁ כִּי־יִקְלַל אֱלֹהִיו וְנָשָׂא חֲטָאוֹ:

LEVITICO XXIV

figlio della donna israelita profferi (il sacro) Nome, e bestemmiò, e fu recato a Mosè. Sua madre chiamavasi Scelomit, figlia di Divri, della tribù di Dan. (12) E lo posero in luogo di custodia, perchè venisse loro dichiarato per ordine del Signore (come si avesse a trattarlo). (13) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (14) Traggasì il bestemmiatore fuori del campo, e tutti quelli che furono uditori [della bestemmia] gli posino le mani sul capo, e tutta la congrega lo lapidi. (15) Ed ai figli d'Israel parlerai, con dire: Chiunque bestemmierà il suo Dio porterà la pena del suo peccato. (16) E chi bestemmierà il nome [tetragrammato] del Signore, sarà fatto morire, sarà lapidato da tutta la congrega. Sia un forestiero, o un in-

לְסִיִּים כָּל הַשְּׂמֵעִים לְקִדוּשַׁת הַשֵּׁם. (יג) וְסַמְכוּ כָּל הַשְּׂמֵעִים: לוֹוִיר דִּוּךְ בְּרֹאשְׁךָ,
 עֵינַי רַש"י וְכֵן בְּקִרְבָּנֹת הַשּׁוּדָךְ יָדוּ עַל רֹאשׁ קִרְבָּנוֹ נֹתֵן עֲלָיו עֹבוֹ, כְּמוֹ הַכֹּהֵ"ג עַל
 רֹאשׁ הַשְּׂעִיר הַשּׁוֹשְׁלֵת, וְאִתְּ"כ נַחֲפֵשֶׁת הַכּוֹמֵכָה גַם עַל הַשְּׁלֹוִים, אֲע"פִּי שְׂאִיכֵס
 בְּאִים עַל חֲטָא. וְאִתְּ"מ מוֹסִיף כִּי גַם כֹּאֵן הֵם נֹתְכִים עֹבֵס עַל רֹאשׁוֹ, שְׂאִם לֹא הִיוּ
 עוֹשִׂים כֹּז דִּין הִיֵּה חֲטָא עַל הַקָּהַל אוֹ עַל הַשְּׂמֵעִים. (טו) כִּי יִקְלַל אֱלֹהֵיו: בָּלֵא

וּמִכָּה אֲדָם יוֹמָתוֹ: (כב) מִשִּׁפְּט אֶחָד יִהְיֶה לָכֶם
 כִּגְר כַּאֲזֻרָה יִהְיֶה כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:
 (כג) וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּצִיאוּ אֶת-
 הַמִּקְלָל אֶל-מַחֲוִיץ לַמַּחֲנֶה וַיִּרְגְּמוּ אֹתוֹ אֲבָן
 וּבְנֵי-יִשְׂרָאֵל עָשׂוּ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-
 מֹשֶׁה: פ פ פ

כה

ל ב (א) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי
 לֵאמֹר: (ב) דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ

LEVITICO XXIV-XXV

cuote una bestia la pagherà, e chi percuote una persona sarà fatto morire. (22) Avrete una legge sola: tanto sarà il forestiere, quanto l'indigeno; poichè io, il Signore, sono il vostro Dio. (23) Mosè parlò ai figli d'Israel, ed essi trassero il bestemmiatore al di fuori del campo, e lo lapidarono. I figli d'Israel eseguirono quanto il Signore comandò a Mosè.

XXV

(1) Il Signore parlò a Mosè nel Monte Sinai, con dire:
 (2) Parla ai figli d'Israel, e di' loro: Quando sarete entrati nel

(ב) ושבתה הארץ שבת לה: וזאת שנת השמיטה דווה למזות השבת, כי כמו שזמנות השנת היא לחוק בלב העם אזנכות היותם גוי קדוש, כן עזות השמיטה

אֱלֹהִים כִּי תֵבֹאוּ אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן
 לָכֶם וְשַׁבְתָּה הָאָרֶץ שַׁבַּת לַיהוָה: (א) שֵׁשׁ
 שָׁנִים תִּזְרַע שָׂדֶךְ וְשֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְמַר
 כְּרֶמֶךְ וְאַסַּפְתָּ אֶת-תְּבוּאָתָהּ: (ד) וּבַשְּׁנָה
 הַשְּׁבִיעִת שַׁבַּת שַׁבְתוֹן יִהְיֶה לָאָרֶץ שַׁבַּת

LEVITICO XXV

paese ch'io sono per darvi, la terra deve riposare un Sabato al Signore. (3) Sei anni seminerai il tuo campo, e sei anni potrai la tua vigna, e ne ritirerai il prodotto. (4) Ma nell'anno settimo la terra avrà Sabato di riposo, Sabato ad onore del Signore: il tuo campo non seminerai, e la tua vigna

תבוא בלבים האמונה כי גם אדמותם אדמות קדש, אחרי שהיא שזנת בשנה הזו כשזנתה האל ביום השביעי (ועיין דברי דון יצחק בכתלת אצות פרק ה' ושנת גלות צא לעולם, כי בעמון), וכמו שזמזמר היה ה' נותן להם ביום הששי להם ימים, כן זהותם על אדמותם היה מזה להם את זרבתו בשנה הששית, שהיה תבואתה וספקת גם לשנת השמיטה. ואזכור קדושת הארץ היתה סבה חזקה להרחיק את העם ולעמומה ולתללה צועקים ותועבים. וגם בהכרח כשתשבות האדמה ינחמו קלחת וועבודתם גם העבדים והנהמות, וזה דומה למכות העבד והנהמה ביום השבת. והיות תבואת השנה הזאת הפקר הוא חולה על העניים, והוא נושא העשיר והעני, וושפיל גאות העשיר, ומוכיר אוחו כי כל בני אדם שוים הם. וכן שועת הכספים היא חולה ותכנה לעניים. וכמו שהעם וולד שניתתם ביום השביעי, כיתנו להם חנוים אחרים לטבות צהם ולשמות לשם ה', ככה אדמות הקדש חולד שנת השמיטה כיתן לה שנת חובל. והחובל משה העשיר לעני כמו השמיטה ופחו השבת, חולד השניתה וועבודת האדמה, וחולד הפקר התפואות; וכוסף זו חזרת הקרקעות לבעליהם, וזינאת העבדים חפשי, והיא חולה גדולה על העניים, וחזק גדול לשוי בני המדינה. והתבונן כי כמו שהחובל הוא אחד לשבע שועות, כן חוועדים הם אחד וושבעה במספר שנתות השנה, כי שנתות השנה הם יותר ווארבעים ותשע, אך לא יגיעו לשש וחמשים, ויקראי קדש הם שבעה ימים, והם יום ראשון ושביעי של פסק, יום אחד של שועות, אחד של ד"ה